

SZERETET

HAVONKÉNT EGYSZER MEGJELENŐ
VALLÁSOS, REF. EGYHÁZI FOLYÓIRAT

A Hevesnagykunsági Ref. Egyház-
megye hivatalos közlönye. Meg-
jelenik Kisujszálláson. Szerkeszti
és kiadja: Török Imre esperes.
Előfizetési ára: egy évre helyben
2 pengő, vidéken 2 pengő 40 fillér.
Egyes példány ára: 24 fillér.

XVII. évfolyam. — 4. szám.

Kisujszállás, 1928 április hó.

*Ujságomnak a „Szeretet“-nek áprilisi s májusi számait az óceánon, a világ legnagyobb személyszállító gőzhajóján a „Medzesztik“-en irtam meg. Haza érkező után nagy utamról ünnep elsőnapjának estéjén, annyira le-
gyengültem a nagy ut fáradalmaitól, hogy 5—6 napig még látnom sem volt
szabad betűt! Mostmár hajrá! Kedves nyomdász-atyafiak, ime itt az irás,
nyomtassátok, s a posta szárnyain küldjétek szét a lelkem üzenetét 2200
olvasóhoz!*

*Kik mindnyájan bocsássanak meg, hogy Amerika miatt így meg-
várakoztattam ez egyszer mindnyájukat!*

Nagy ünnepek után.

Nem hívhattam idején buzgó ün-
neplésre kedves olvasóim seregét, ez
egy alkalommal.

Amerikai utam gátolt!

Mostmár csak kérdéseim lehetnek.

Szép volt-e a Virágvasárnap? Ne-
küink a tengeren gyönyörű volt. Fel-
vette az óceán szép sötétkék ünneplő
ruháját, s hófehér habokkal mint
csipkefátyollal tetszette magát. Benn
a hajótermekben özönnel a virág:
a rózsák! De csak mégis a virágos ud-
varomon járt az eszem, ott szálldosott
a lelkem, kerestem a pármái ibolyát.
Óh hacsak egyetlen szál velem ott
lett volna!

Nagypénteken megtelt-e a temp-
lom bus keresztyénekkal? Vagy még
mindig csak emilyen-amolyan ünnep
ez a legnagyobb ünnep? S husvét

szent ünnepében hangzott-e hatalma-
san az ének: „Győzedelem, győzede-
lem!“ meg az a másik: „Nincs már
szivem félelmére“ ...

És odavitted-e, Felebarátom! az
önmagát feláldozott Jézus asztalához
önző szivedet, meg a szived gyarlósá-
gát? S az elégedetlenségét, nyugtalansá-
gát lelkednek ott hagytad-e a szent
oltár, az Urasztala zsámolyán, én édes
Keresztyén Testvérem?

Mi lelki áldást hozott rád az el-
mult szent ünnepek sora? Vagy
csak hogy épen elmúltak a drága szent
napok?

Hátha utoljára hallottad az ün-
napi harangszót?

Csak olyan városban is, mint ez a
mi városunk, Kisujszállás, 300-an tér-
nek utolsó nyugalomra egy esztendő
alatt! Gondolkozzál!

A „Szeretet“ egypár — ezen és ezután — számát amerikai számoknak nevezhetném!

Ha volnának, kik óhajtanák ezt: könyvben is megírnám amerikai utazásom törté-
netét s kivált Kossuth-apánk ottani nagyszerű dolgait. 3 pengő lenne a könyv ára. Őszre
megírnám. Akkor kell fizetni. Addig csak jelentkezést, előjegyzést kérek!

Bus Magyarország képe.

Amerikából hoztam az ércmetszetet, amely által lett az itt látható ábrázolat. Szomorú szívű gyászos hölgy, szegény Magyarország, tartja kezében a régi, meg a megcsonkított haza térképét.

Mutatja Amerikának!

A klivlendi magyar református egyház Évi Jelentésének címlapjáról.

Nagy bátorság kell ehhez, de jól teszik a mi bátor amerikai magyar testvéreink. Egyik ref. egyházunk évi jelentésének címlapján van ez kinyomatva, így mint itt is!

Jól teszik ők, s jól teszem én is, hogy leközlöm.

Mert tulajdonképen Amerika adta meg nekünk az utolsó döfést, a kegyelemdöfést.

Mennyi reklám, mennyi gyülesezés, mennyi csalafintaság kellett ahhoz, hogy Amerika népét belevigyék a nagy háboruba!

Mert — amint Szmot szenátor mondotta akkor: Ha abból a 3000 millió dollárból (1 dollár 70.000 régi koronánk!), amelyet azon elvek védelmére kiadtunk, amely elvekben mi hiszünk, egy penni se

(egy fillér se) térülne is vissza, javára lesz az az Egyesült Államoknak, akár mi költöttük el, akár a szövetségeseink, mert aztán, (így folytatta Ruzvelt, a volt elnök) „ha Németország legyőzte volna Francia- és Angolországot — pedig legyőzte volna — mi Amerika lettünk volna a legközelebbi áldozat.“

Igy lett Wilson elnök szavai szerint a mi ellenségeink ügye:

„Sacred common cause“ ami annyit jelent magyarul, hogy: „Szent közös ügy“

Mindez ellen való állandó tiltakozást fejez ki a fenti ékes kép. Nem átallottam átcepelni vizen és szárazon, országhatárokon, sorompókon és vámokon.

Hadd beszéljen ami lelkünkhöz is!

Bölcsesség a hullámokon.

Egy vén révésznek ócska csónakán ült hat tudós. És azt beszélgették, hogy nincsen Isten, s mily bárgyú a nép!

A csónak megtört. Szólt a vén:

— No lám...! Ha tudnak uszni, hát most uszsanak!
— Jaj Istenem! — kiáltott mind a hat.

(1894.)

GÁRDONYI GÉZA.

Tyrkertől Török Imréig.

Ötszáz esztendővel az Amerikát felfedezett Kolumbusz Kristóf előtt, tehát körülbelül I. István királyunk idejében — így írja egy Heimskringla című öreg könyv: Norman hajósok, a vörös Erik fia Leifnek vezetése alatt, Grönlandból, a mostani Amerika földjére jutottak 35-en. „Velük vala egy ember — írja a Krónika — a déli országból, aki Tyrkernek (török) nevezteték“. Akkortájt a magyarokat is törököknek nevezgették; mint ahogy a mult században osztrákoknak néztek bennünket széles e világon.

Valószínű, hogy ez a Türker (Török) nevű ember magyar volt és pedig azért, mert ő maga azt mondja magáról t. i. Türker, hogy „én oly országban születtem, ahol venyigében és szőlőben nincs hiány.“

Igy találtam én mind ezeket megírva az amerikai magyarok történetéről szóló jeles könyvben.

Tehát: Türker, azaz: Török volt a legelső magyar ember, aki ezelőtt ezer évvel Amerikában járt.

Valamelyik ősapám lehetett!

Ótóle egészen én-ig, Istenem hány jó magyar járt-élt Amerikában!

Szeretném ide iktatni Budai Párménusz István történetét. Egy lánglelkű magyarét, ki az 1500-as évek végén egy angol főúr vezetése alatti expedicióval utrakelt Amerika felé Londonból: 1583. jun. 11-én.

Amely utat mi 6 nap alatt tettünk meg manapság a roppant óceánon, ők azt 8 hét alatt tették meg.

Nem szerette Párménusz azt a földet t. i. Amerikát (ámbátor akkor nem hívták így, hanem: sehogy!) mert „ott még a medve is fehér és még hozzá... uszik“. (— így ír! Jeges medve lehetett!) Rossz érzete volt folyton Párménusznak, mint egyetlen fenmaradt leveléből kitetszik. Ugyanazév aug 20-án írta a levelet, szept. 9-én pedig elsülyedt az egész kis hajóraj, egy hajó kivételével. A Párménusz hajója is. Vele ő is. Egy feljegyzés azt írja róla: „Vizbefula egy nagy tudós is, egy magyar, ki Buda városában születvén, Budainak nevezteték. Ő kegyességből és jótettek iránt való hajlandóságból véve részt e vállalkozásban, szándékában lévén, hogy latin nyelven megörökítse az arra érdemes cseleke-

deteket és dolgokat, nemzetünk dicsőségére (ezt egy angol írta!), melynek diszére válna ezen szónok és ritka tehetségű költő.“

Ime a már akkor is kiragyogó magyar dicsőség!

Ezért nem is igen szeret bennünket magyarokat az irigy világ, mert mindenben különbek vagyunk, mint ő.

Még vallásosságra is tudnánk különbek lenni, ha akarnók!

A harmadik magyar Amerikában Sárossy Nándor Izsák volt.

A negyedik: Cowatch (Kovács) nevű vitéz katonatiszt a Washington fővezér seregében az 1700-as évek végén. Ennek egy angol levelét is olvasám, az aláírás szép cifra, így; Michael de Kováts, tehát: Kovács Mihály.

A fentemlitettek után jöttek sokan-sokan, magyarok. Azok között érdekes Paprikás Miszter Kelemen sora, ki idehaza egyszerű szabólegény volt. Kijutván sok küzdés után Amerikába, Nu-Aak városában egy patikáshoz szegődött be, ki az akkor dúló szörnyű kolerában elhalván, Kelemen lett a patikárius s paprikás pálinkával gyógyította a dögvészt. Roppant gazdag lett, egész kórháza volt, csudaszerét Tinkturus paprikusznak nevezte.

Czapkay József borbélysegédből meg odakünn épen konzul lett.

Haraszthy Ágostont egyenesen amerikai magyar honalapítónak nevezi a történet, ki hazánkat kereskedelmi összeköttetésbe akarta hozni Amerikával: kender, varrott gabonaszák, erdélyi és pesti pokróc, négynyüstös vászon s bor révén. Titokzatos lón a halála. Ruháit megtalálták egy folyóparton. Vagy alligátorok falták fel, — vagy öngyilkos lett — szegény.

(Jegyzet: Amott a kormánykerék gépezete körül egy utitársunk, valami tanárféle ember, most délget egy pár kis alligátort, Amerikában vette egy pár garasért. — De hogy viszi haza!?)

A fentebb elsorolt jeles magyarok s annyi más ezer és tizezer után jön most a legkiválóbb:

Kossuth Lajos

aki 1851 dec. 6-án a „Humboldt gőzösön“ érkezett Amerikába feleségével együtt. Két ágyudörgés jelezte Magyarország kormányzójának odaérkezését, s most, hogy new-yorki

szobrát lelepleztük, 21-szer dördült a tengerészek nagy ágyuja a nagy magyar emlékezetére, s nemzetünk nagy dicsőségére.

Nem a félelemtől, valami egyébtől reszketett meg minden idegszálam, míg dörögtek az ágyuk.

Hogy irjam le, s mennyit a nagy történetekből, melyek Kossuth apánk amerikai dolgait a „Szeretet“ olvasói elé tárják!

Most is oda jutottam, hogy leírni nem tudom, majd, körüljárván, elbeszélgetem.

* * *

A Kossuth célja volt: a világ rokonszenvét a magyarok iránt megszerezni és hozni puskát.

„Majd hoz Kossuth puskát,
„Megverjük a muszkát.“

hangzott: itthon a nóta. Odakünn pedig Kossuth angol szózata, melylyel elbűvölt mindenkit.

Kossuth amerikai dolgait, az azokról írott minden sort, áhitattal kell olvasni, mint a Bibliát — írja egy amerikai könyv.

Kezdjük a dolgot ott, hogy: Az 1849. évi augusztus havában már sirva énekelték a magyar templomokban:

„Isten ki annyi vész közt megtartád hazánkat,
Jer most is oltalmunkra s vezérelj csatánkat:
Az élet és halálnak sorsát Te intézed,
Csak Tőled vár szerencsét s áldást magyar
Uram, segíts meg!“ [néped,

Az Ur utai nem a mi utaink s akarata nem a mi akarátunk. Összeomlott minden. Görgey azt írta naplójába. Három eshetőség állt előttem: vagy reménytelen viadal az engem mindenfelől körülvevő hadseregekkel; vagy Orsova (t. i. . . a kimenekülés!), vagy Világos (t. i. a fegyverletétel!).

S augusztus 13-án ezt választotta.

Kossuth pedig a negyedik utat-módot választá: kimenni külföldre és felajzani a világot a magyar nemzet talpraállítása érdekében. Az 1850. ujesztendő első reggelét török földön szenvedik át a hazátlanok. Ez év jan. 15-én Kossuth neje Sumla török városban utoléri hitvesét, gyermekeik sirva fogóztak édesanyjuk ruhájába.

Mint gyönyörű egyházi vonatkozásu dolgot emlitem itt, hogy Ács Gedeon ref. lelkész imáját s buzdító beszédét hallgatták s mondták zokogva a hontalanok az 1850. év

pünkösztjén. Ekkor énekelték azt a buszsolozsmát is először:

*Szárnyat ölt fel szívem gondolatja
És repülj az imádott hazába,
Hol a szellők bűvös illatárja
Szerte ömlik a dus halmokon.
Üdvözöljed Duna szent folyóját,
Üdvözöljed Kárpát büszke ormát.
Oh! Mi édes, mi kínos emléked
Elveszített, imádott honom!
Szemeinkben a könnyü forrása,
Melyben látszott öröm csillogása.
Sziveinkben a bunak lakása,
Bujdosunk a távol partokon.
Óh Nagy Isten! nézd szívünk imáját,
Add vissza a magyarok hazáját,
Vedd le róla szenvedése sulyát,
Irgalom szent Atyánk, irgalom!*

* * *

Ilyen körülmények közt határozta el az Amerikai Egyesült Államok, Cass (Kessz) szenator javaslatára a következőket:

„Az elnök tegye meg a szükséges lépéseket, hogy Kossuth és társai a török internáltságból megszabaduljanak és nekik az Egyesült Államok ama ajánlata tudtukra adassék, hogy itt (Amerikában) menedék-helyet és otthont találhatnak“.

113-an voltak a nőkkel, gyermekekkel és szolgálkkal együtt Kossuthék.

Azt a lázt, mellyel Amerika várta Kossuthot, nem lehet leírni. A gyönyörű Braadué, melyen olyan sokszor jártam, akkor látta először s azóta sem, csak most megint, azt a drága két magyar szót, kifeszített nagy nemzeti zászlón: „Isten hozta!“

* * *

Most, hogy ott jártunk, újra olvastuk zászlókra, táblákra felírva, sőt ünneplő szónokok ajkáról is hallottuk hangzani rossz, tört magyarsággal:

Isztn hadzte!

Igy is jól esett.

És mindez Kossuthért volt. Még most is ő a pártfogónk Isten után!

* * *

Ott hagytuk el az imént, hogy Kossuth New-Yorkba érkezett 1851 dec. 6-án d. e. 11 órakor.

„Ugy ünnepelték Kossuthot — írja a történet — ahogy magyar embert még nem ünnepeltek és nem fognak ünnepelni soha“.

Az imént említett 2 után 31 ágyulövés az erődből, mely mellett a Kossuth hajója

elhaladt. — A temérdek hajó, a gyárak fellobogózva, a Rákóczi induló zeng és Hurré! hangzik mindenünnen. Kossuth feketébe öltözve, gombos Kossuth-atillába, fekete struccollas Kossuth kalappal, oldalán kard. Neje félgyász egyszerű ruhában; a környezete honvéd diszruhában kardosan.

Hatalmas beszédéből közlünk egy részt, melyben céljait kifejti:

Először is becsületbeli kötelességemnek tartom, hogy ne avatkozzam bárminemű pártkérdésekbe, vagy az Önök belügyeibe. Követem hazám számára az önrendelkezés jogát, minélfogva elhatároztam és el kellett határoznom, tiszteletben tartani ugyanezen elveket, itt és mindenütt.

Másodszor: Őszintén és nyíltan vallom az Unió dicső elvét, a köztársasági elvet, mely az önök nagyságának piramisát képezi és melynek alapján önök rövid hetvenöt év leforgása alatt eleven példájára a nagy világnak, csodálatraméltó óriássá nőttek. Legforróbb óhajtam, hogy az Egyesült Államok csillagsávos lobogója örökké lengjen, mint büszke jelvénye az emberiség isteni eredetének. Ezen alapra helyezvén elveimet, oly alapra, melyet itt törvényesen megvalósítva mint alkotmányos alapon nyugvó tény látok magam előtt, nem egy párthoz, hanem az Egyesült Államok szövetkezett népéhez intézem bizalomteljes alázatos kérelmemet segítségért és oltalomért, az elnyomott emberiség számára. Lelkiismeretesen tiszteletben tartandom az önök törvényeit, de törvényes határon belül, becsületos törekvésem oda fog irányulni, hogy *megnyerjem az önök rokonszenvét, anyagi és politikai támogatását, segédelmét, hazám szabadsága és függetlensége számára, esedezvén azon reményeim megváltásáért, melyeket Önök oly nagylelkűen felkeltettek bennem, épügy mint népem keblében, valamint Európa elnyomott népeinek szívében.*

Harmadszor: — Kegyeskedjenek megengedni, hogy őszintén kinyilatkozhassam, miszerint céлом, visszahelyezni hazámat a függetlenség teljes élvezetébe, mely nemzetnek kiváltsága és jogszerű törvénye lévén, az erőszakos orosz invázió által mitsem veszthetett ezen jogszerűségéből, s így teljes jogcimmal bir arra, hogy az Egyesült Államok népe által elismertessék, amaz Egyesült Államok által, melynek hatalmi ereje hasonló függetlenségi nyilatkozaton alapszik.

Megmagyarázván ezekben céljaimat, ismétlem, nem azért jöttem az önök dicső hazájába, hogy itt babéraimon nyugodjam. Nem azért jöttem, hogy a személyes kitüntetések diadalait élvezzem, de hazám nevében, mint annak önként megválasztott vezére, hódoló tisztelettel esedezzem nagylelkű segítségükért. Ezen céлом elérésének szentelem minden időmet, minden tevékenységemet, a tőlem kitelhető legnagyobb kitartással, mert minden pillanat oly eseményekről hozhat hirt, mely arra kötelez engem, hogy késedelem nélkül foglaljam el helyemet a harctéren, hol a nagy és reménytelen, utolsó csata fog megvívni a szabadság és a zsarnokság közt.

Végül hatalmas beszédét ezen szavakkal fejezte be:

New-York város polgárai: - „Az önök védelme alá helyezem Magyarország szabadságának és függetlenségének szent ügyét!”

Hogy ment aztán diadallal keresztül Amerikán, hogy állt a kongresszus előtt, hogy a Fehérházban, hol mi is álltunk; mit tett Pittsburg s Clevelandban — ott is jártunk a porszemeken, melyeken ő lépkedett; hogy égett a lelke, gondban, munkában; hogy tett össze nappalt éjszakát, irt, szólott; Amerika lelke hogy lángolt... leirni nem képes a toll: s mégis minden hiába volt... hiába... hiába!

Leirnom fáj, hogy miért?

Nem Amerika; magyarok voltak az okai!

Meghasonlottak egymás között a hontalanok. A magyar átok rágott köztük. Más vezért akartak.

És Kossuth Lajos nem izent többé...

* * *

A clevelandi Kossuth szobor előtt tartott beszédemet még azzal a verssel végeztem, melyet Kunhegyesen irtam valaha:

Szólalj meg a sirod alól

Ugy, mint mikor azt izented,
S mig a szivünk dobbanni tud,
Nem fogy el a regimented.

* * *

De vajjon nem fogyott-é el a regiment?
Van-e még magyar a világon, vagy csak
magyarul beszélő ember?

Amerikában sok-sok magyart találtunk.
Mi volt ott Istenem 1928. márc. 15-én.
Mikor abból a kis tarsoly földből, melyet a
kisujszállási templom csonka szomorufája

alól felvettünk az öreg harangozókkal, a new-yorki magyar nők könnyezve kértek néhány porszemet! Mi volt az, amikor koszorunk pántlikáját, meg a kezünket, meg a palástunkat csókolták és ránkborultak zokogva... Amott ám az utca tulsó oldalán a csehek és nem tudom még, kik által felszított bérenc-tömeg ezerszámra szórta a magas emeletekről, sőt még repülőgépekről is, a nyomtatványok ezreit, melyek a magyar ügy ellen uszítottak.

A visszás érzelmek között majdnem lerogytam. A ref. egyház nagy koszorujára támaszkodtam, megerősítettem magam imával, azokra gondoltam, akik itthon könyörögnek értem s... mindent kibirtam.

Ám mit szenvedett — értünk! — Kossuth?

* * *

A dolgot, hogy elbeszéljem könyvek kellenének hozzá, nem egy kis ujság szük kerete. Sok minden történt: küzdés, vívódás remény, fellángolás, csüggedés — a kétségbeesésig. Kossuthon is ez vett erőt.

1852. jul. 13 volt.

Még egy pár látogatást tett Kossuth, aztán csomagoltak, s a csomagokra ezt irták: „Mister and Mistress Smith“ Ezek voltak Kossuthék álnevei. Hajójegyet váltottak az Africa nevű gőzhajóra, s elindultak Anglia felé: Kossuth, nejével, — Bethlen Gergely gróf és Ihász Dániel.

Délután fél 2 óra volt. A hajó hármat tülköl. A parton néhány ember zsebkendőt szorit a szeméhez. Hajnik Pál egy kis magyar zászlót magasra emel. Hét magyar állott a tengerparton, hangosan felzokogtak, s úgy hogy csak ők hallották, más nem; visszafojtott hangon, fájó reménnyel ennyit énekeltek:

„Ha még egyszer azt izeni,
Mindnyájunknak el kell menni.“

* * *

Ezeket tudva, elménkben és szivünkben hordozva, indultunk el most márc. 4-én Amerika felé, Kossuth newyorki szobrának leleplezésére.

Mit láttunk, mit hallottunk, mit éreztünk ott: mig életünk tart, sohase tudjuk elbeszélni, leírni.

Én csak azt próbálom meg, hogy predikálva, előadásokat tartva, körülmegyek majd ide-amoda... Katkedrákon iskolatermekben szólok, tanitok, lelkesitek, gyujtok;

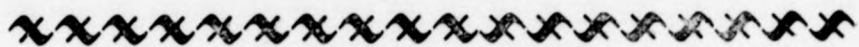
ha ember nem hallgat, beszélek a templom falaknak, vagy az erdő fáinak, utszéli bokroknak... a köveknek, a porszemeknek... mig el nem tűnik egyszer az én hajóm is a legeslegszeleén a láthatárnak.

Minthogyha apám mondta volna, mondta is, megtartom:

„Akármikép bánják a sors veled
Kossuth nevét, fiam el ne feledd!“

Megtartom: nem feledem el!

És ne feledje senki, aki magyar!

Dr. PÓLYA LÁSZLÓ

Amerikában élő, kisujszállási születésű testvérünk.

Ugy emlékszem New-Yorkban voltam, hivatalos épen valami kedves ötórai teára. Akkor találkoztam azzal a kedves emberrel, aki e szavakkal állított elém: „A Pólya Bálint fia vagyok Kisujszállásról: Pólya László. Te meg, mondá nekem, te meg az Illyés Bálint pap utóda vagy, aki megáldott engem, mint kisfiut. Az volt a házuk, amelyik most a Bordácséké a főuccán.“ — Aztán beszélt életéről, küzdelmeiről. Ugy hallgattam! Jól esett az idegenben Kisujszállásról hallani! A szemem ragyogott Pólya Lacinak, mig beszélt. Szeméből látszott a lelke! Költői lélek az. Sok remek verse van. Egyet-kettőt leközlünk belőle. S hogy tud beszélni! Micsoda drága gondolatok fakadnak lelkéből. Hallottam Clevelandban az Iszt-szájdon, a templom melletti Tanácsházban, a lakomaasztalnál. Csodálkozva merengtem el rajta. Isten segítse, áldja a kedves Pólya Lacit, ki költeményeit megküldte általam szülővárosának is — mint ő oda irta: „Kiolthatatlan szeretettel!“ Ime a versei:

Debrecenért.

1921.

Balthazár püspök gyűjtésének támogatására.

*Fogjunk szárnyas angyalt az érzés elébe
S ülünk a délibáb tündér-szekerére.
Hímes mese, álom szent valóra ébred:
Bokrosodó buza bársony-tengerének
Haragos zöldjével a napsugár játszik,
A templom előtt már orgona virágzik.*

*Furulyaszó reszket a síkságon végig:
A nótás zsolozsma felzokog az égig!
A magyar sóhajból lenge szellő támad!
A magyar könnyüből enyhe eső árad
S a mi a mienk még, megáldja a földet:
Ne sajnáld cimborám a nótát, a könnyet.*

Nyári virulásban új reménység éled,
Aratás után már könnyebb lesz az élet.
A gond kapujában rövidebb az árnyék,
Ősi örökünkön magyar fecske jár még.
A vigasz tüzenél feledni is könnyebb :
Ne sajnáld cimborám a nótát, a könnyet.

Sorsom parlagában egyet se találok,
A sirokról tépek viruló virágot.
Rozmaringgal szórjuk a nagy utcát végig
S bokrétás kalappal köszönünk majd nekik.
— Kálvinista búcsút ha sohase látott,
Most ilyenre hívom a cudar világot.

Fehér kenyerünket kétfelé hasítjuk
S bizalommal bizni újra megtanítjuk
Azt a szegény, árva, igaz magyar népet
Akinék az arcán Páris csókja égett
És akit Trianon kinhalálra veszített...
Elbirjuk mi nála jobban a keresztet.

Az Isten törvényén lesz még tavasz, nyár is.
Az orgona bokor megint kivirágzik ;
De kit virágjába szakít le a bánat
Termő, gazdag őszre sohase találhat.
A rügye, bimbaja, hogyha semmivé lesz,
Elmulik a magyar, kiszárad az élet.

Vándor cimborám te, a fiad, a lányod,
Kacagó örömmel tépi a virágot
S nézd, a tengeren-tul, ott, messze a másik,
Nem pillangót kerget, a halállal játszik,
Reszkető kis kezét aki feléd nyújtja,
A magyar tavasznak csak te vagy az utja.

Magyar igazunkban kincses Debrecennek
Bánatos szeméből könnyek permeteznek.
Hosszú háborúnak pusztulás az átka,
Nem telik dárdásra, ingyenes diákra.
— Hol a nyár ezelőtt gazdag őszbe érett,
A Kollégiumba nincs tavaszi ének !

Cimborám, izend meg messze Debrecennek,
Hogy itt, mifelénk is magyarok teremnek.
— Akit sohse láttál s aki sohse látott,
Ölelj kebeledre egy szegény diákot
S mely az örök hála szárnyait kibontja :
Új zsoltosma zendül a Kollégiumba !

Szegény-gazdagok.

1921.

És szól az egyik :
Nehéz a munka,
De testem-lelkem mikor elunta,
Az est nyugalmán haza ballagok.
— Egy kis kapun, ahogy belépek,
Rámesimpaszkodnak az apró cselédek
És mosolyogva köszönt a párom.
— A nap porát mikor lerázom,
Amire nézek, minden az enyém
S látom, tudom, hogy nem vagyok szegény !

És szól a másik :
Lobog a máglya ;
Messze világít, aki ha látja
Magyart feledni sohase tanul meg.
— Élesztgetem a lelkem tüzevel,
Lobog a máglya, csak a szívem ég el.
A délibábok honába járok
És öllel hordom néktek a virágot.
— Bár szük szobában néha van lakásom,
Nincs nekem semmim a kerek világon ;
De a magyar hit göncöl-szekerén,
A magas égnek utját járom én.
... Ezért nem vagy te, cimborám, szegény !

A Tiszához.

1919.

Csendes, mosolygó, szőke lustaságban
Fodros hullámod sokszor megcsodáltam.
Te vagy a nagyvíz a föld tengerében,
Az én szerelmes áldott pátriámban.

Zúgott fülembé félrevert haragnak
Álomriasztó, lármás jajgatása.
A vizek árját láttam ráfeküdni
A magyar alföld gazdag asztalára.

Tavasz nyílásán, őszi hervadáson,
Sokszor beszóltak árva kuriánkba :
A gát szivárog, tessék készülődni,
Épkézláb ember ásóra kapára !

Megfult vetésen átkod sáriszapja
Áldása lett a második tavasznak ;
Mit ma elvettél, visszaadtad holnap.
A Nagyökösökben kétszer is arattak !

Nilusunk voltál, te, Tiszafolyó te,
Lettél vizévé szolga-Babilonnak
Cselédje vagy ma béna, engedelmes,
Magyarra áradt oláh tutajosnak.

Oláh tutajnak, idegen hajóknak
Özönlik rajtad számolatlan népe
És nincs szavad se. Szőke lustaságban,
Áment mondál te Szolnok szégyenére !

Álltunk elébe féktelen vizednek,
Hullámok karja testünket ölelte.
Pacsirta, nóta, rezgő-délibáb is,
Még a dalunk is pántlikád követte.

A mienk voltál ezer éven által.
... Idegen képet faragtál magadnak !
Igen, zokogni, de hazát szeretni,
A Tisza partján sincs hely a magyarnak !

Irta : DR. PÓLYA LÁSZLÓ

Csonka Magyarország — nem ország,
Egész Magyarország — mennyország !

Kínában

a keresztyénség, a misszió munkája nehéz megpróbáltatáson megy át. Növekszik a vértanuk száma, a misszionáriusok soraiban épen úgy, mint a kínai keresztyének sorában is. A misszió egyik legnagyobb vesztesége Williams misszionárius vértanu halála, aki Nankingban nagyfontosságú missziói munka élén állott s ott, munkaterén halt vértanuhalt. Megragadó, hogy az egyszerű kínai keresztyének is micsoda szent hősiességgel vállalják a vértanuságot. A bolsevik hordák Kiangsi tartományban hitének megtagadására akartak kényszeríteni egy 75 éves öreg kínai keresztyént, mire az így felelt: „75 éves vagyok és több mint 20 év óta vagyok keresztyén. Nem kényszeríthettek engem arra, hogy Istenben való hitemet megtagadjam. A testemet megölhetitek, a lelkemet nem.“ Egy 94 éves anyóka Hunangban így szólt: „En legyek az első, akit hitemért agyonütnek.“ A keresztyén hit ereje sok esetben nagyobb hatalomnak bizonyult, mint a fegyverek ereje. Kancsauban, Kiangsi tartományban történt, hogy a katonák ki akarták sajtítani a templomot. Jameson misszionárius tiltakozott ez ellen, azzal az indokolással, hogy a templom Istené. „Óh, mi készek vagyunk Istentől is elvenni azt, csak tegyen neki jelentést!“ felelték orcátlanul a vörös katonák. A misszionárius erre aztfelelte: Jó, megteszem!“ S szemét lehunyva, imádkozott. A tiszteket ez annyira meglepte, hogy meghajoltak és eltávoztak. Másnap megjelentek az istentiszteleten és mindvégig ott maradtak. Azok közül a tisztek és katonák közül, akik a misszió iskolájába voltak bekvártélyozva, többen elfogadták az evangéliumot. Némelyik misszionáriusnak rettenetes körülmények között kell teljesítenie vértanui tisztét. Slichter misszionáriusnak előbb hároméves kisleányát lötték agyon a rablók. Azután egy katona szuronyával őt is ledöfte s csak felesége és kis fia maradt életben. Vannak esetek, amikor a kínai keresztyének megragadó módon védelmezik a misszió munkáit. Amikor Lulu Gollish misszionáriusnőt a katonák el akarták fogni, iskolájának leánynövendékei háromszoros kört alkottak körülötte, letérdepeltek és így szóltak a katonákhoz: „Először bennünket öljetek meg, mielőtt őt bántjátok.“ A megpróbáltatások természetesen olyan alkalmakat is hoznak létre, amelyeket Isten különösképpen megáldhat. Egy kínai keresztyén lelkészt börtönbe vetettek. Olyan cellába került, ahol már valami gonosztevő volt. Noha ketten voltak a börtönben, mégis csak egy ágy volt ott. A lelkész lemondott az ágyról és kényszerítette a gonosztevőt, hogy fekdjék le. A gonosztevő tiltakozott az ellen, azzal

az indokolással, hogy a lelkész ártatlan, míg ő rászolgált büntetésére. A lelkész és a gonosztevő több napig voltak együtt a börtönben s az együttlét eredménye az volt, hogy a gonosztevő megtért. A kínai birodalom politikai helyzetéről nagyon nehéz magunknak tiszta képet alkotni. Még ma is jelentékeny azoknak a száma, akik reménykedve tekintenek Feng tábornagra és tőle várják az istenellenes és társadalomellenes bolsevista áradat megállítását s a szétszaggatott birodalomnak erős életképes uralom alatt való egyesítését.

Imhol a hitünk iránti szeretet és hűség nagyszerű példái!

Gellérfi Etelka nyomorék kis leány volt. A kezei voltak elformátlanodva, de azért forgatta a kapát és a himző tüt, dolgozott, holott fájdalmába került. Életében is nagy szeretet környezte, mire neki szüksége is volt. Hiszen ez szolgált vigasztalására. Az anya is mindig leggyengébb gyermekét szereti legjobban. Isten is! Emeljétek fel sziveitek, erőtlének elhagyatottak. Isten titeket jobban szeret. Szerette Etelkát is: magához vette. Nagy templomunkban én szóltam koporsója fölött. Tele volt a templom, mindnyájan megkönnyeztük. Szép, mikor valakit a szeretet kísér életének rendiben s szeretet kísér az utolsó útjára is.

Nyomorékok, testi-lelki fogyatkozásban szenvedők, vagy kiknek szívetek megcsorbult, boldogtalanok, gondolatok az isteni és az emberi szeretetre, mindenik közelebb van hozzátok, mint egyebekhez.

VASUTI MENETREND KISUJSZÁLLÁSON.

**Budapest felől érkezik Debrecen felől érkezik
és Debrecen felé indul: és Budapest felé indul:**

Személyvonat	0 ó 16	Személyvonat	0 ó 54
Személyvonat	4 „ 20	Személyvonat	3 „ 43
Gyorsvonat	10 „ 11	Vegyesvonat	6 „ 13
Személyvonat	11 „ 55	Gyorsvonat Nypu.	8 „ 43
Gyorsvonat	16 „ 32	Gyorsvonat	„ 13 „ 43
Vegyesvonat	18 „ 32	Személyvonat	15 „ 07
Gyorsvonat	20 „ 24	Gyorsv. Kpu.	19 „ 21

Kál-Kápolna felől:

Vegyesvonat	3 ó 29	Vegyesvonat	4 ó 40
Vegyesvonat	7 „ 45	Vegyesvonat	10 „ 20
Vegyesvonat	13 „ 17	Vegyesvonat	13 „ 53
Vegyesvonat	19 „ 13	Vegyesvonat	20 „ 30

Dévaványa felől:

Vegyesvonat	7 ó 39	Vegyesvonat	1 ó 30
Motorpótló	13 „ 24	Motorpótló	10 „ 20
Vegyesvonat	18 „ 00	Vegyesvonat	13 „ 50

Tudományos művek, folyóiratok és mindenféle nyomtatványok izléses kivitelben, olcsón készülnek Lading János könyvnyomdájában, Kisujszállás.